

Joutsenen (*Cygnus cygnus* (L) ja Kurjen (*Megalornis grus* L) kevätmuutto Savonlinnan seudulla vuosina 1899—1924.

Esitän seuraavassa sarjan poimintoja Savonlinnan Lyseon havaintokirjasta, jonka muistiinpanot fenologisista seikoista ulottuvat 25 vuotta taaksepäin. Vaikkakaan eivät havaintojen tarkkuus ja laajuus vastaa nykyaikaisia vaatimuksia, lienee niissä kuitenkin varteenotettavaakin.

Seuraavaan taulukkoon olen kerännyt kaikki joutsenen ja kurjen tuloa koskevat merkinnöt, tilan voittamiseksi yhdistettyinä. Lyhennysmerkit ovat: j = joutsenia 1—4 kpl.; jj = joutsenia 4—10 kpl. ja J_{∞} = parvi yli 10 kpl. Vastaavasti: K = Kurkia 1—4 kpl. j. n. e.

Vuodet	Maaliskuu		Huhtikuu				
	15_21/3	22_31/3	1_7/4	8_14/4	15_21/4	22_30/4	
1899	jj	—	—	j	K ∞	j (1 expl.)	—
1900	j ∞	—	—	j	—	—	—
1901	—	j	j; j; j	jj	jj K; K ∞	—	—
1902	—	—	—	j; j	K	—	—
1903	—	j; jj	—	—	K	K; K ∞	—
1905	—	—	jj	—	—	K; K; K ∞	—
1906	—	—	—	j ∞ ; j	KK	KK, KK	—
1907	—	j	KK	j; j	K	j (1 expl. K	—
1908	—	jj	—	jj	—	—	7/5 K ∞
1909	—	—	j; j ∞	—	j; j	K; KK	2/5 K
1910	jj	j ∞	—	j ∞ K; KK	K ∞ ; KK	KK	—
1911	jj	—	ij; jj	j	—	K ∞ ; KK	2.7/5 K ∞ ; K ∞
1912	—	—	jj	—	—	K	3/5 j ∞
1913	—	—	j ∞ ; jj	—	K ∞	K ∞	10/5 K ∞
1914	—	j	—	j; jj	K ∞	K	K ∞
1915	—	—	K (1 expl.)	—	j	j	K ∞
1916	—	—	—	jj	KK	j ∞ ; j K; K ∞	—
1917	—	—	—	—	jj	K ∞	13/5 KK
1919	—	—	—	j	—	KK	1/5 K ∞
1920	—	—	j ∞ K ∞	—	—	K ∞	—
1921	—	jj; j	—	—	K ∞ ; KK	—	—
1922	—	—	—	—	j	KK	—
1923	—	—	—	—	—	—	1/5 KK 7/5 K ∞
1924	—	—	—	—	—	—	3/5 K ∞ ; K ∞
	j=4 parv.	j=9 parv.	j=12 p. K=3 p.	j=16 p. K=3 p.	j=6 p. K=17 p.	j=3 p. K=20 p.	j=1 p. K=11 p.

Edellisen mukaan on joutsen saapunut Savonlinnaan jo maaliskuun kolmannella viikolla neljä kertaa. Varhaisin tulo on 1899 15/3, sitten 1910 18/3 ja 1900 19/3. Huhtikuun viimeiseltä viikolta on merkitty 3 parvea ja 2 yksi-

näistä lintua ja vain yhden kerran niitä on nähty toukokuussa: 1912 $\frac{3}{5}$ 18 kpl., pohjoiseen. Muuttoajan laajuus olisi siis 25 v. aikana ollut 30 päivää ja havaittujen parvien luku 51.

Aikaisimmat kurjet ovat näille seuduin ilmestyneet huhtikuun ensi viikolla: 1907 $\frac{2}{4}$ 6 kpl., 1920 $\frac{4}{4}$ „parvi“; viimeiset ovat saapuneet toukokuun toisella viikolla: 1917 $\frac{13}{5}$ 5 kpl.; 1913 $\frac{10}{5}$ 50 kpl. Muuttoajan laajuudeksi tulisi näinollen 42 pv. ja merkittyjen parvien lukumääräksi 54.

Kaksi vuotta on jättänyt „aukon“ havaintokirjaan: v. 1904, jolloin lyseon silloinen luonnonhist. lehtori E. J. Budden oli matkoilla ja vuosi 1918 tunnetuista syistä. Huomattakoon myöskin, että havainnot joutsenesta ovat viime vuosina kovin vähentyneet. Syynä lie osaltaan joutsenkannan vähentyminen.

Yhteenvedo taulukosta osoittaa, että joutsenen *kevätmuutto* tapahtuisi etupäässä huhtikuun 1—2 viikolla, kun sitävastoin kurjen tulo n. 2 viikkoa myöhemmin, pääasiassa huhtik. 3—4 viikolla.

Mainittakoon myös lyhyesti syysmuutosta, vaikkakin sitä koskevat muistiinpanot ovat edellisiä niukemmat. — Kurkien päämuutto tapahtuisi lokak. 1—3 viikolla, aikaisempien lähtiessä jo syysk. alussa (2 pv. 1912; 6 pv. 1914), myöhäisempien viipyessä marraskuun lopulle ($\frac{30}{11}$ -22) jopa joulukuuhun ($\frac{11}{12}$ -10, suuri parvi). — Useimmat joutsenet on nähty matkalla etelään — omituista kyllä — vasta joulukuussa. Niinpä jouluk. 10—16 pv. vuosina 1907, 1910 ja 1914 on Savonlinnan yli lentänyt suuria parvia. Vieläpä joulukuun viimeisellä viikolla on niitä nähty esim. $\frac{23}{12}$ 1912, 6 kpl. ja $\frac{28}{12}$ 1916 „iso parvi, linnan ylitse“. Aikaisin merkintä on lokak. 30 pv. 1911, 6 kpl. Tämän mukaan tapahtuisi joutsenen syysmuutto lähes 2 kk. myöhemmin kuin kurjen. Runsaampi vertailumateriaali antanee kuitenkin tarkempia ja ehkäpä toisenlaisia tuloksia.

E. Kärki.

Talvieväitä Savonlinnassa. Tunturipöllö (*Nyctea nyctea* (L.)) ilmestyi marrask. 3 p:nä 1924 erään mökin aidanseipäaseen kaupungin läheisyydessä. Mökin ukko ei ennen ollut mokomaa lintua nähnyt, meni kuitenkin pyssyllä tavoittamaan ja niin joutui nuori lintu kaupungin museoon.

Kolmivarvastikka (*Picoides tridactylus* (L.)) näyttäytyi $\frac{13}{1}$ 25 allekirjoitaneelle erään talon verannan tolpassa.

Merikietso (*Phalacrocorax carbo* (L.)) yllätti minut $\frac{28}{1}$ 25 kaupunkihuvin edessä Kyrönsalmen rannassa. Helmik. 1 p:nä näin kaukoputkella p a r i n uimassa etäämpänä virran suvannossa, mihin jäivät asustamaan kuukauden päviksi. Maaliskuussa ei lintuja enään ole näkynyt.

Sinisorsa ♀ (*Anas platyrhynchos* L) uiskenteli $\frac{15}{2}$ 25 Olavinlinnan sisässä n. s. Suworovin kanavassa. $\frac{3}{3}$ näin sinisorsia 6 kpl. alasuvannossa ja $\frac{8}{3}$ jälleen 2 suurta ja lihavaa ♀, jotka olivat nousseet jälle „päivällislevolle“ nukkuen pää siiven alle pistettynä.

E. Kärki.

Koottaraisia *Sturnus vulgaris* on hra Heimo Peltosen mukaan huomattavasti pesinyt Kärämäellä ainoastaan vuosina 1915 ja 1916. Senjälkeen on ollut vain joku harva kottarainen, vaikka pesimäpönttöjä on kyllä ollut. Puoliväliin toistakymmentä vuotta sitten olivat kottaraiset aivan tuntemattomia lintuja Kärämäellä.

E. M—o.

Harjalintu *Upupa epops* ammuttiin Maalahdella alussa syyskuuta viime vuonna maist. Otto Merikallion ilmoituksen mukaan. Lintu joutui Vaasan suomal. lyseon kokoelmiin. E. M—o.

Varpuspöllö *Glaucidium passerinum* tavattiin 23 p:nä helmik. 1925 Rovaniemellä metsänhoitaja Eino Pallari'n ilmoituksen mukaan. Lintu oli lennellyt puhelinpylvään ja erään rakennuksen räystäään aluksen välillä, istuen silloin tällöin ja antaen tarkastella itseään läheltäkin. E. M—o.

Kansanomaisia nimiä Enontekiöstä.

EINARI MERIKALLIO.

„Piekana“ *Buteo lagopus*
 „Yörastas“ *Turdus philomelos*
 „Rösökkä, rösörastas“ *T. pilaris*
 „Joukhainen“ *Cygnus cygnus*
 „Punasuorsa“ *Anas boschas*
 „Sotka“ *Bucephala clangula*
 „Korri“ *Oidemia fusca*
 „Kurmitta, kapustarinta“ *Charadrius apricarius*
 „Vikla“ *Tringa nebularia*
 „Mustatiuttu, riivikkä“ *Tringa erythropus*
 „Tittulieru, pikkuvikla pikkutiuttu“
Tringa glareola
 „Möhöttäjä“ *Capella gallinago*
 „Rantasippi“ *Tringa hypoleucos*

„Sirriäinen“ *Calidris temmincki*?
 „Riekko“ *Lagopus lagopus*
 „Kiljukka“ *Anser erythropus*
 „Tyllikkä“ *Charadrius hiaticula*
 „Uukoskelo“ *Mergus merganser*
 „Meriläinen, merilintu“ *Oidemia nigra*
 „Tirro“ *Sterna paradisea*
 „Pohjasenhanhi“ *Phalaropus lobatus*

Edellämainituista nimistä ovat tuntemattomia rösökkä, mustatiuttu, pikkutiuttu, pikkuvikla.

Mainitut nimet ovat poimintoja nimismies *Ilmari Itkosen* toimittamista fenologisista havainnoista.

Kurt-Erik Sundström.

Den 8 april 1925 avled oväntat e. o. amanuensen vid universitetets zoologiska museum Kurt-Erik Sundström i en ålder av 24 år. Hans specialgebit voro fåglarna, och tack vare flitigt exkurrerande med kameran i hand hade han hunnit utbilda sig till en framstående kännare av fåglarna. Finlands ornitologer sörja i honom en av sina mest intresserade medarbetare med de bästa förutsättningar och en helgjuten, manlig karaktär.

